

Gazdaság- és
Társadalomföldrajz
Tanszék

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM

Környezeti kockázatok és társadalmi igazságosság kapcsolata

Dr. Nagy Gyula

Szegedi Tudományegyetem
Földrajzi és Földtudományi Intézet
Gazdaság- és Társadalomföldrajz Tanszék

01

Problémafelvetés Indokoltság

Tákos, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye (2011)

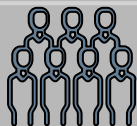
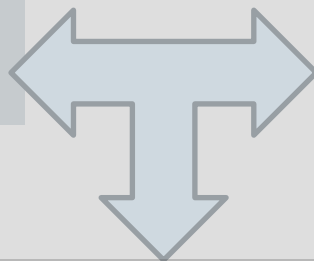
Problémafelvetés és indoklás

POSZTSZOCIALISTA
KONTEXTUS

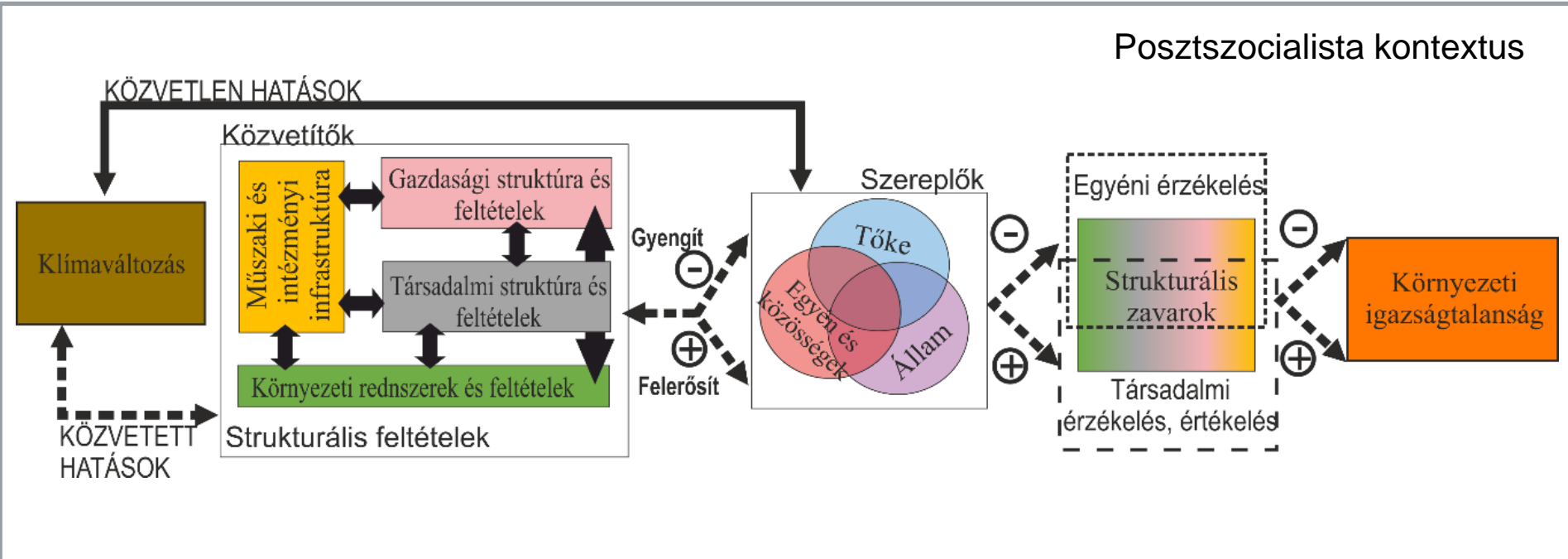
GLOBALIS
KLÍMAVÁLTOZÁS

Személyes, szubjektív tényezők

EGYÉN ÉS TÁRSADALOM ÉRZÉKELÉSE ÉS
ÉRTÉKELÉSE

Problémafelvetés és indoklás

02 Léptékek

Devecser, Veszprém megye (2017)

Léptékek

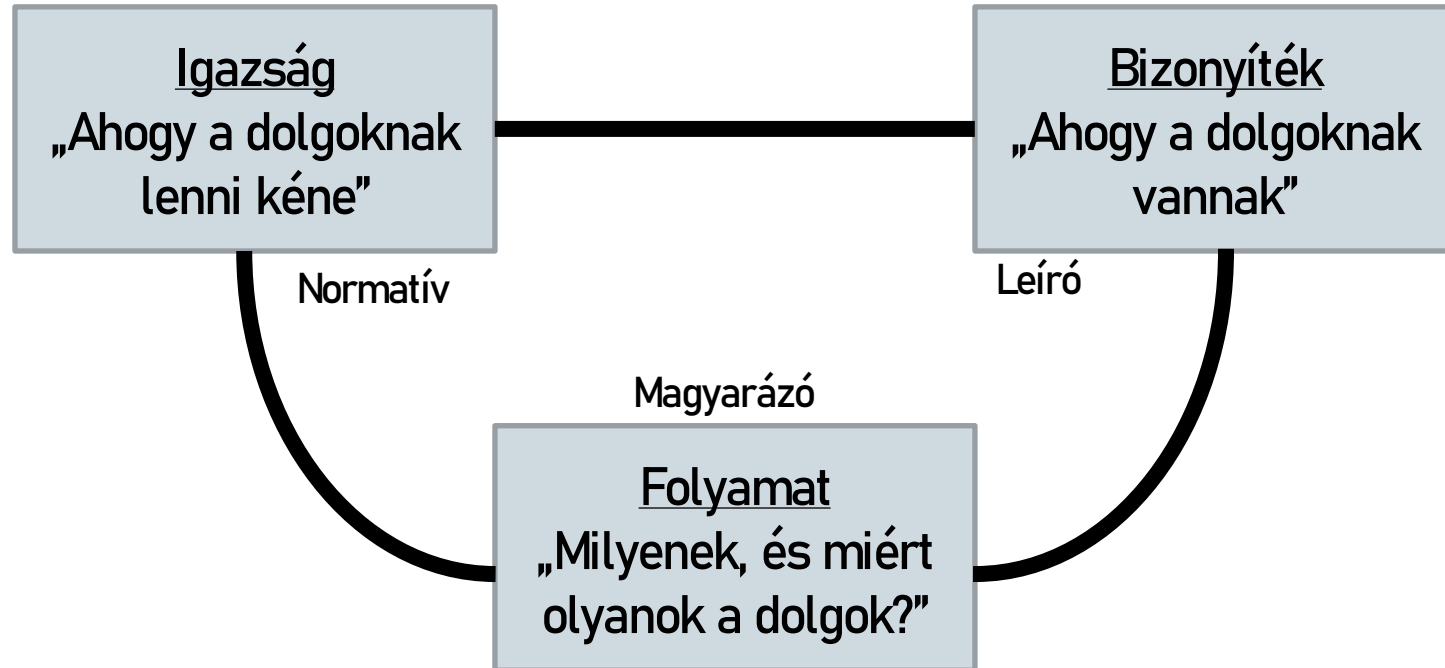

03

Koncepció

A környezeti igazságosság vizsgálati elemei

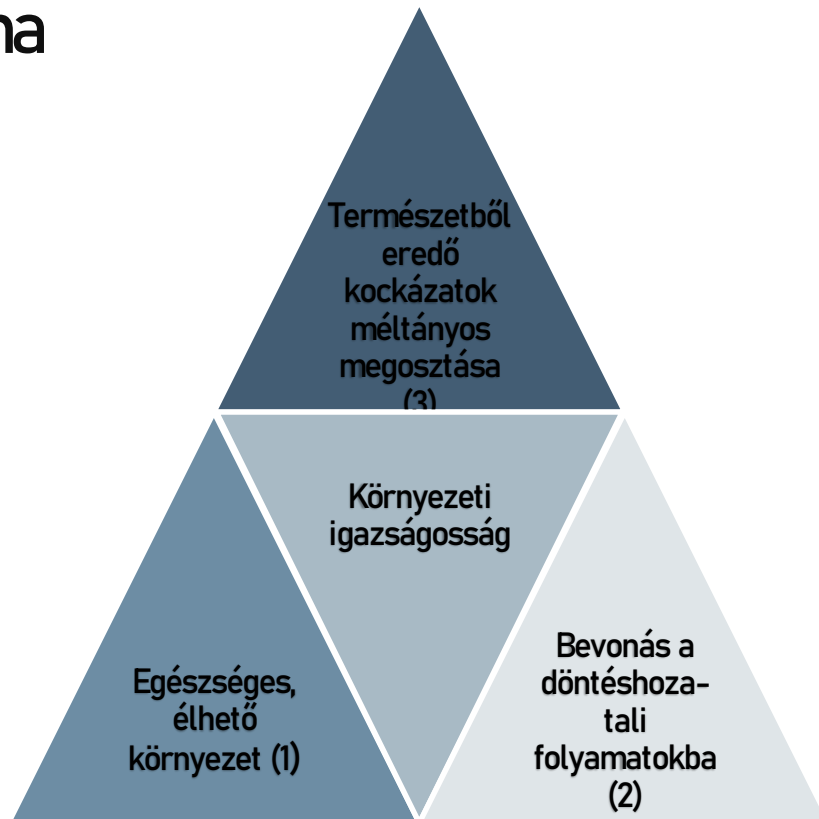

A környezeti igazságosság fogalma

Hogyan értelmezhető?

Az emberek egyetemes jogaként:

1. Az azonos állapotú és minőségű környezethez, melyben egészséges és teljes életet élhetnek
2. Egyenlően viselve a társadalmi-gazdasági tevékenységekből illetve politikai döntésekből
3. Természeti folyamatokból eredő kockázatokat és veszélyeket

A környezeti igazságosság fogalmi összetevői

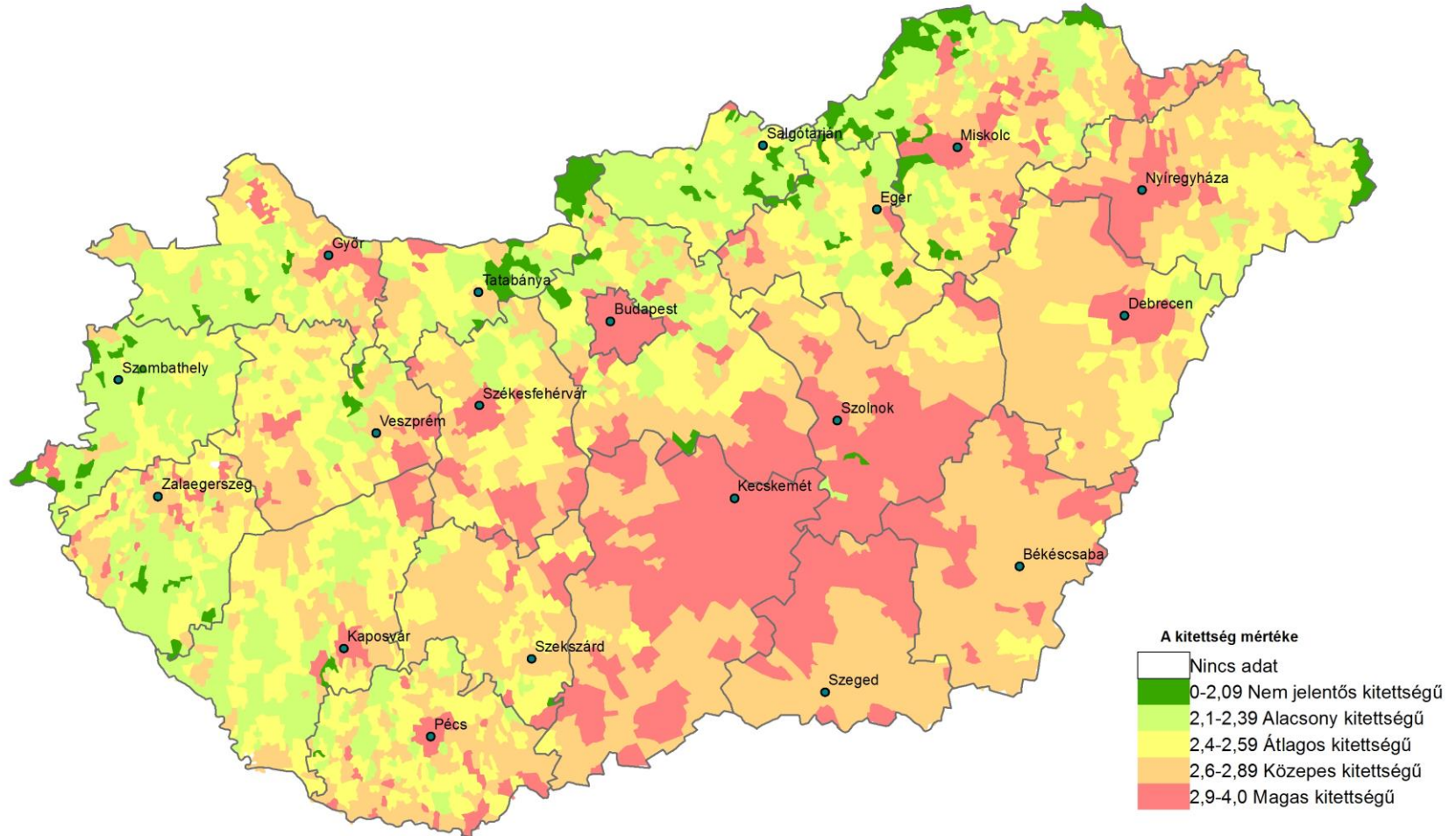

04

Vizsgálat területek

Boldva, Borsod-Abaúj-Zemplén megye (2010)

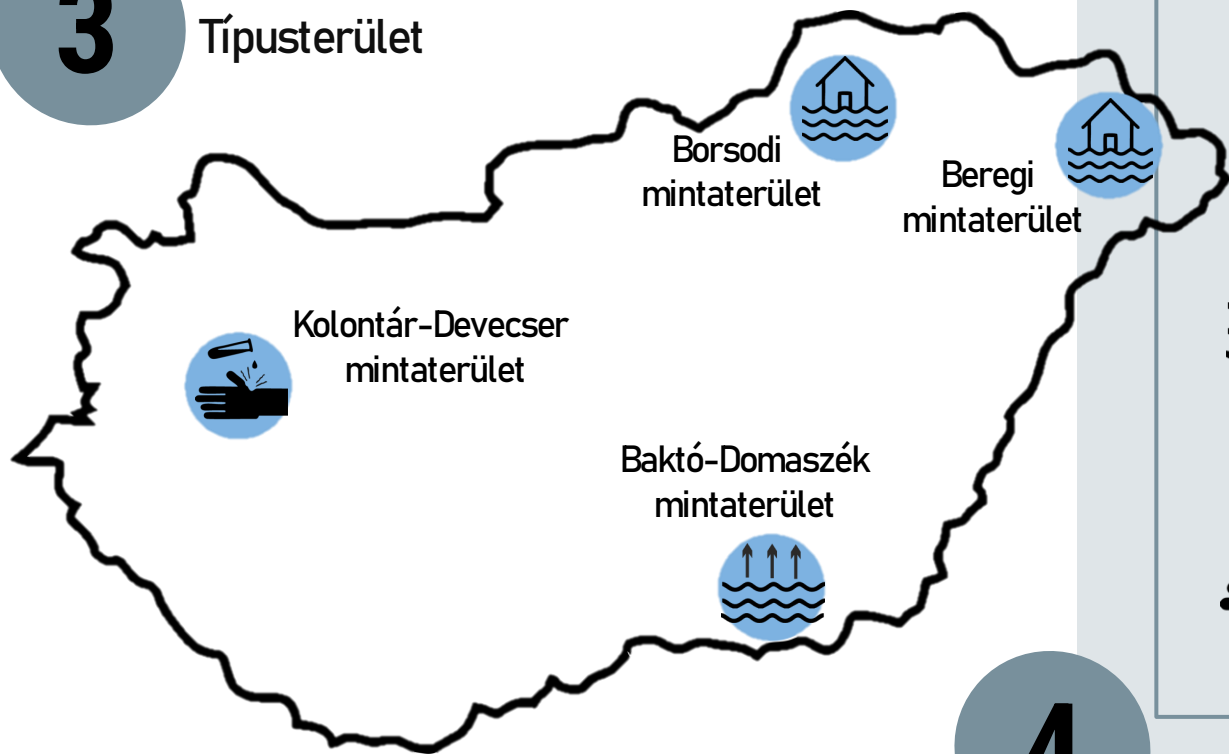
Környezeti veszélyeknek fokozottan kitett települések

Mintaterületek és környezeti igazságtalanság típusok

3

Típusterület

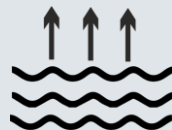

4

Mintaterület

Árvizes
mintaterületek

Belvizes
mintaterületek

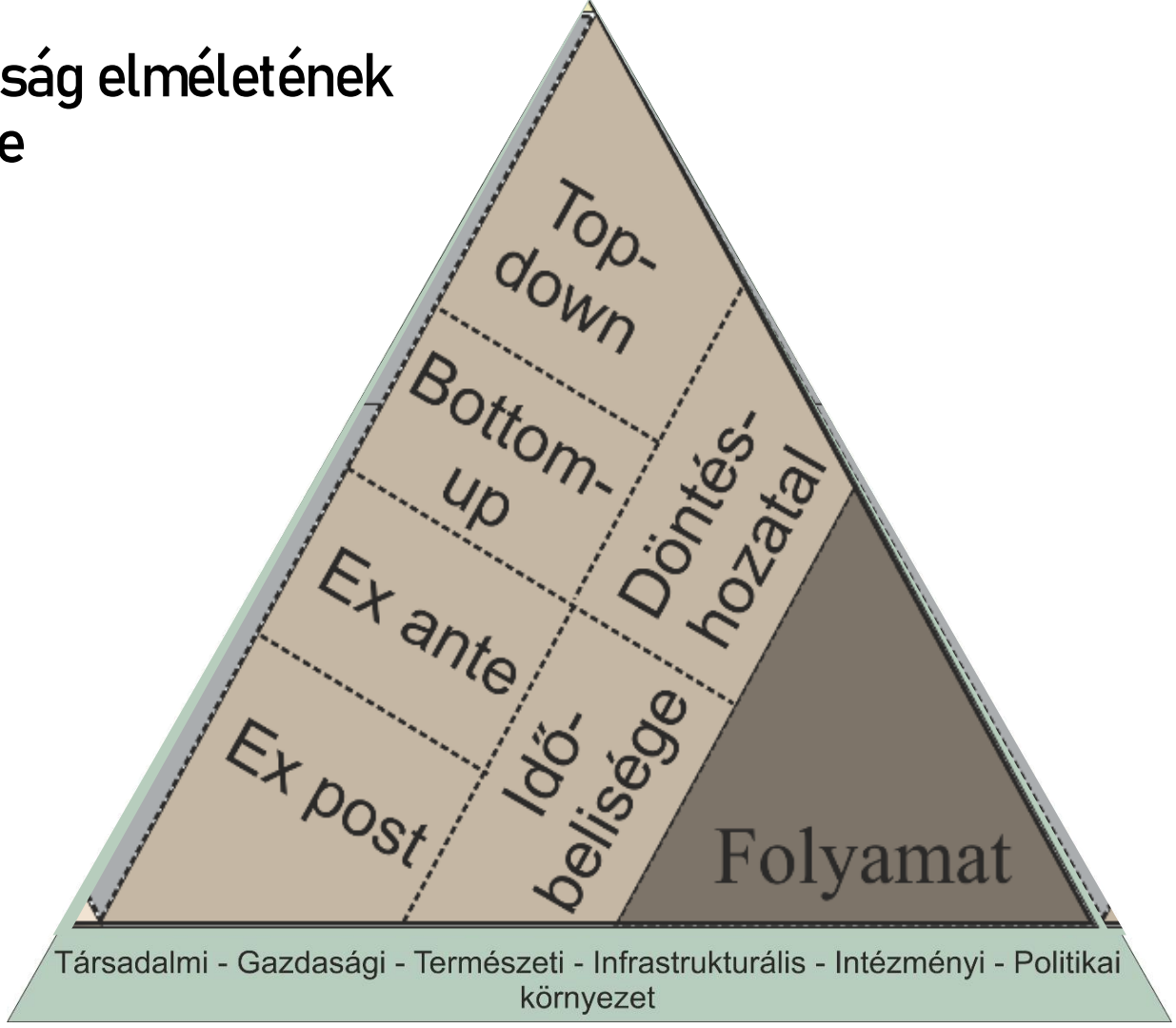
Vörösiszap-
katasztrófa sújtotta
mintaterületek

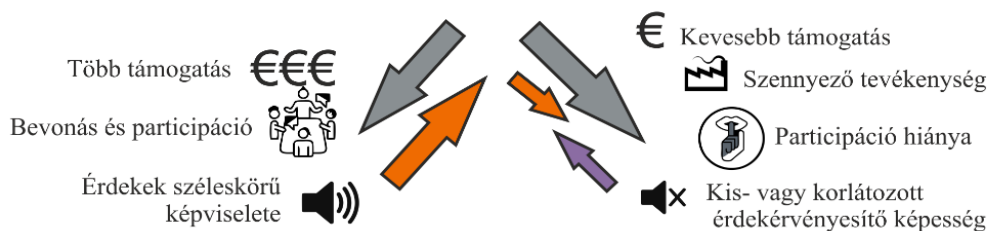
05

Eredmények

A környezeti igazságosság elméletének modellje

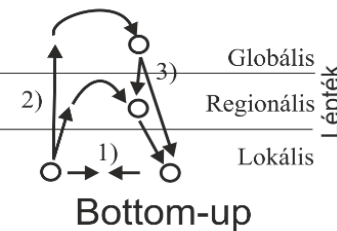
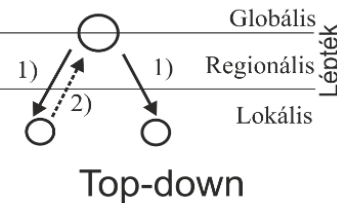
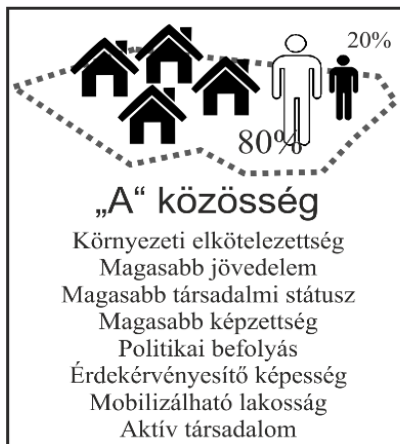
Döntéshozatali mechanizmus

Támogató attitűdök
PIMBY, LWLU

Ellenző attitűdök
NIMBY, LULU

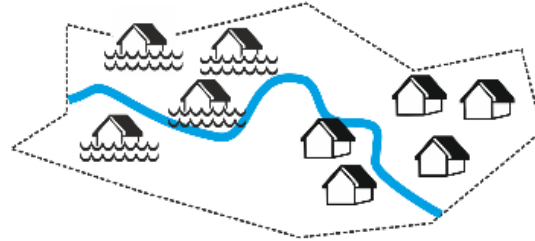
A környezeti igazságtalanság időbelisége

Meglévő
társadalmi –
gazdasági és
környezeti
egyenlőtlenségek

Létező
igazságtalan
folyamatok

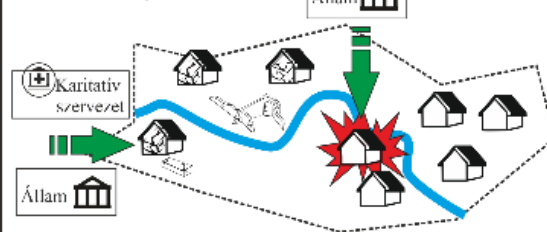
Ex ante

Esemény vagy
katasztrófa közben

1. Árvíz sújtja a település egyes részeit
(alacsonyan fekvő, gáttal nem védett,
illegálisan felépített)

„Túlkompenzáció”

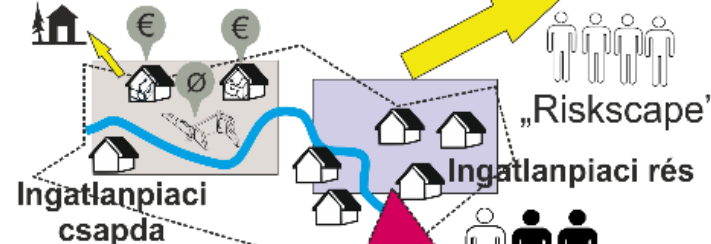
2. Egyenlőtlén kármentesítés és segítségnyújtás
(gyakran olyanok is kapnak támogatást,
akik nem is érintettek)

Ex post

Esemény vagy
katasztrófa után

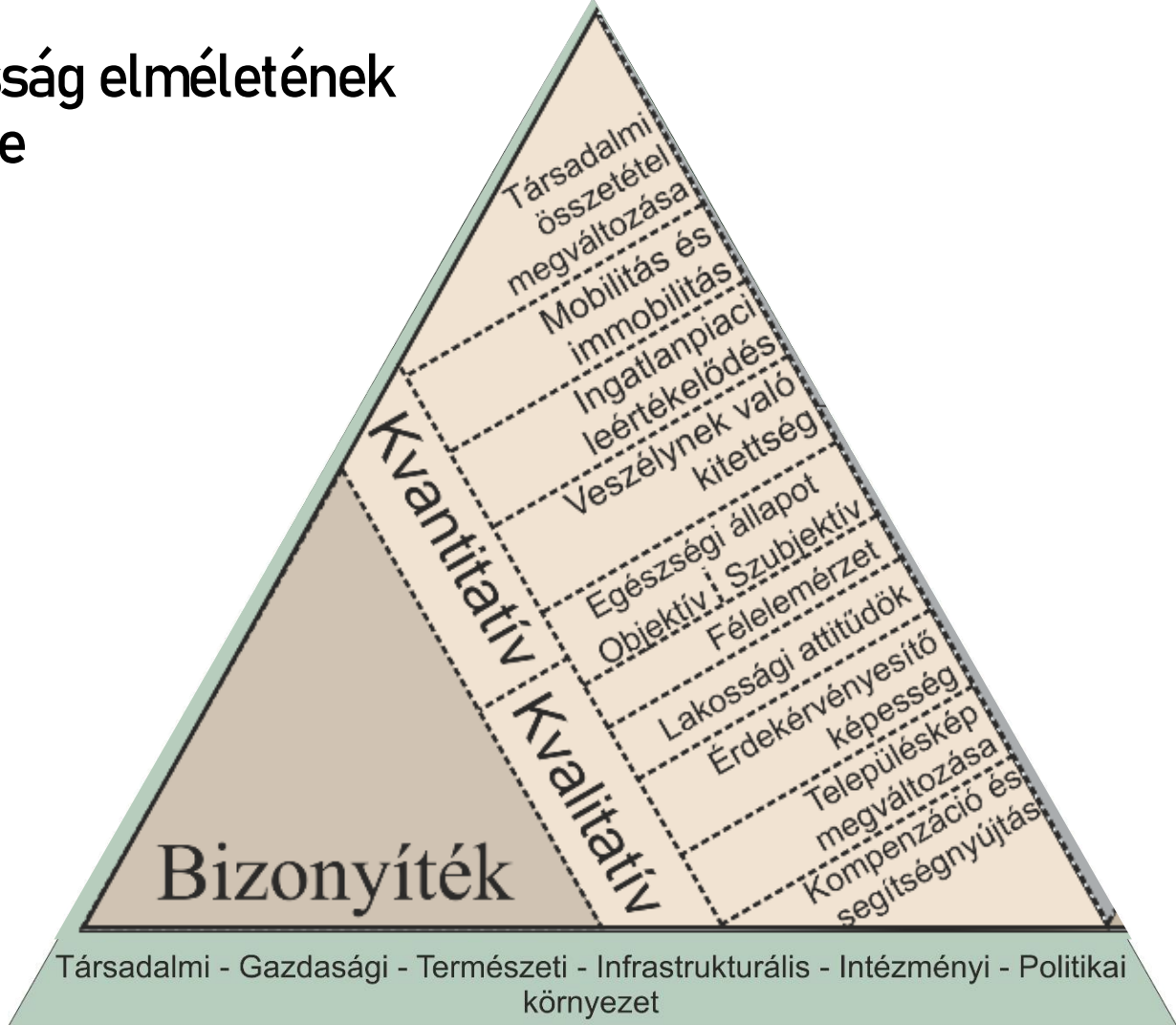
4. Aki teheti elköltözik, környezetileg megkímélt,
jobb állapotú közelebbi vagy távolabbi lakóhelyre

5. Aki nem teheti meg, hogy
elköltözzön, ingatlanpiaci
csapdába kerül, romló életfeltételekkel.

6. A területre az alacsonyabb ingatlanárak,
a magasabb kockázatvállalási hajlandóság miatt
új, alacsonyabb státuszú népesség érkezik

A környezeti igazságosság elméletének modellje

Az esettanulmányok során vizsgált bizonyítékok a környezeti igazságtalanságokra

Félelemérzet

Információ

Változás

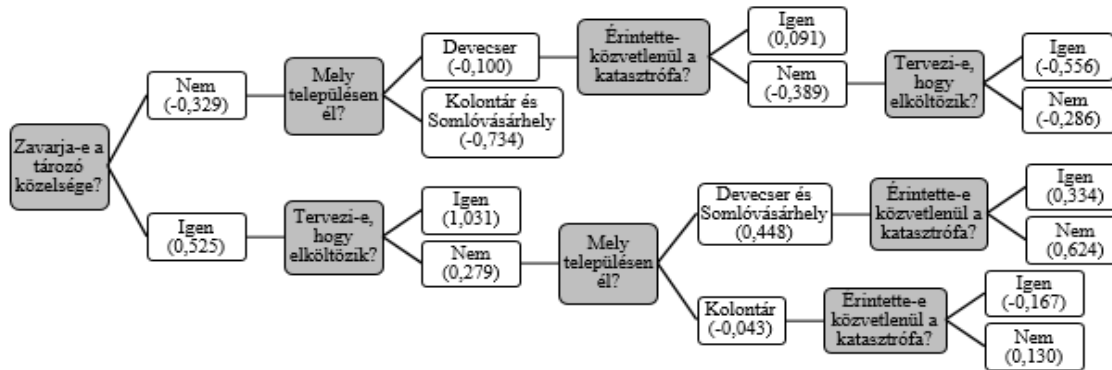

Kompenzáció

Félelemérzet

- Tart egy esetleges újbóli katasztrófától
- Mindennapjaiban érzi az adott eseményt követő negatív externáliáit

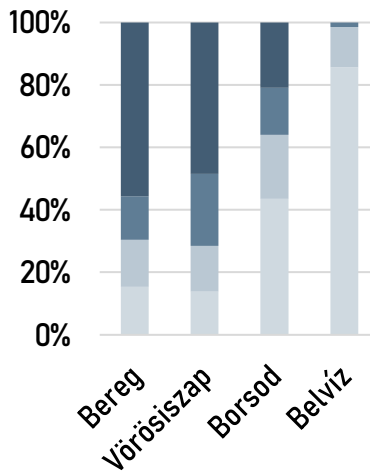
Érte-e árvíz vagy belvíz kár, vörösiszap-katasztrófa az Ön háztartását az elmúlt évtizedben?			Elemzés	Átlag	t-érték
Félelem főkomponense	Árvizes mintaterület	Igen	639	0,0649	3,965
		Nem	138	-0,304	
	Belvizes mintaterület	Igen	83	0,618	8,147
		Nem	136	-0,377	
	Vörösiszappal érintett mintaterület	Igen	78	0,139	1,911
		Nem	57	-0,191	

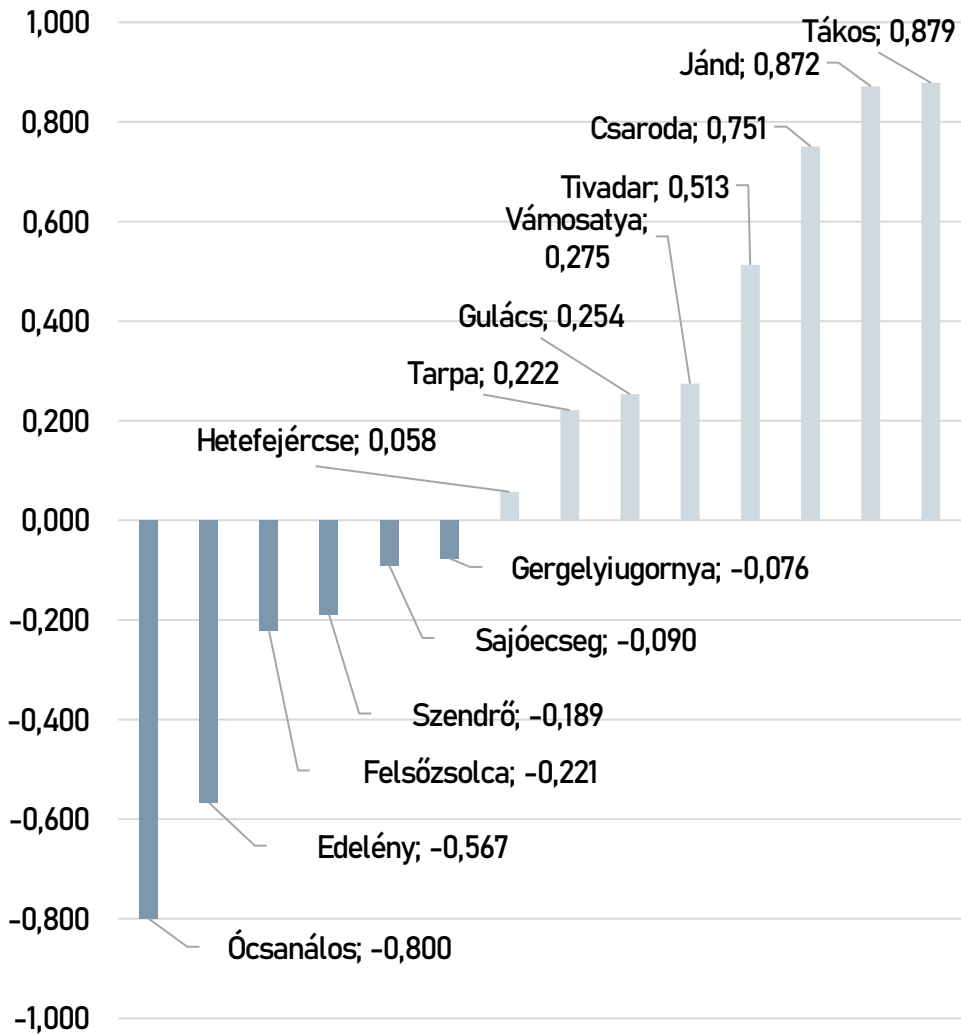
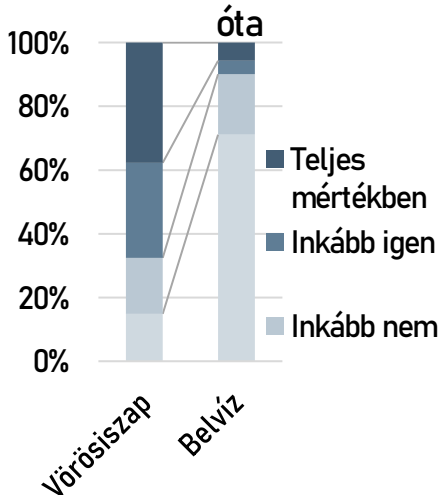
Változás

- Település lakossága
- Épített környezet

Megváltozott a lakosság összetétele

Több a közösségi probléma a katasztrófa

Felsőzsolca és Tákos egy-egy utcájának a képe

Információ ellátás, tájékozottság

Információ mennyisége

"Az emberek, itt élők felé nem volt információáramlás, nem tudták hova visznek embereket, nem tudták mekkora a veszély ... nem kaptunk semmiféle tájékoztatást a kilakoltatásról"

Hatóságok felkészültsége

"Kétszer is kitelepítettek, amikor nem is volt iszap, előtte két hete tudták, hogy baj lesz, nem szóltak, kamuból azt mondták, hogy jön a szürkeiszap"

Az információ terjedésének időbelisége

"Hogy megfelelő volt-e a tájékoztatás?! Eleinte nem, összeviesszóság volt, zűrzavar... Nem szóltak eléggé hamar"

Az információ helytállósága és terjedése

"Csak egymástól hallották a híreket, nem tájékoztatta őket senki...nem voltak tisztában a lehetőségekkel... hazudoztak mindenkinek"

Kompenzáció és elégedettség

„Nem mindenki kap kártérítést, ha mégis, akkor csak éves pereskedés után”

„A hatalomhoz közel állók többet kaptak”

„Mindenkit kért, de nem mindenki kapott”

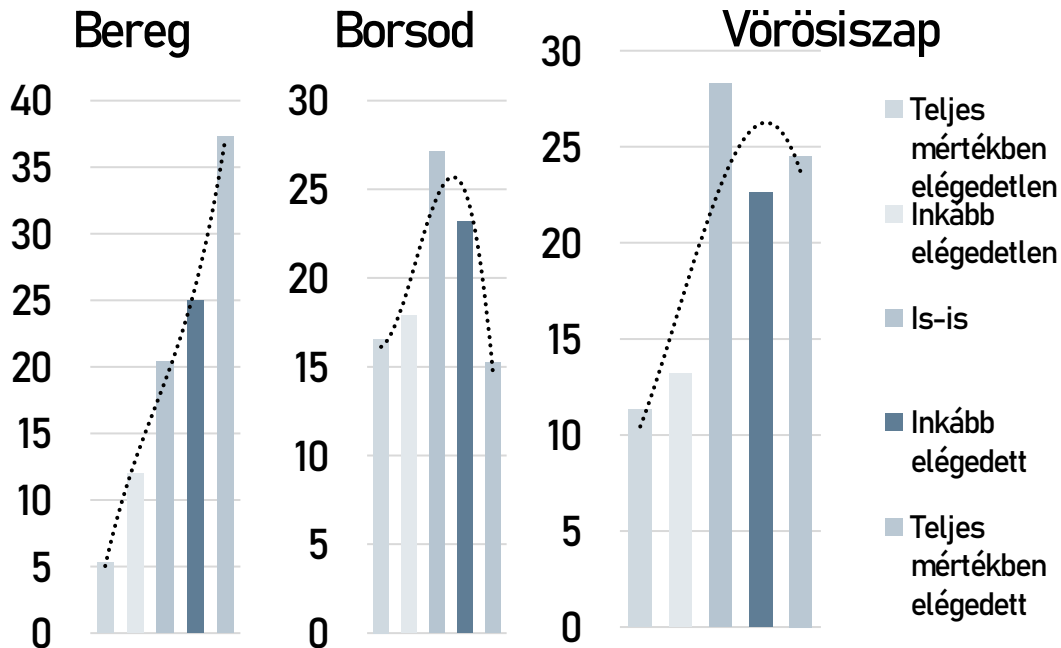
„Az állam az első a bíróság előtt, az ember az utolsó”

„Sokan hazudtak és így kaptak pénzt, anyagot”

„Ha a polgármester nem lopná el a pénzt, akkor lenne a töltés felújítására”

„Aki dolgozott szarul járt, a romák bezzeg jól”

„Elosztották maguk között, nem osztották ki a segélyt”

06 Összegzés

Jánd, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye (2011)

Összegzés

TERÜLETISÉG

A környezeti igazságtalanságokkal potenciálisan érintett területek hasonlóak a **már „megszokott” térszerkezetekhez**, de a mutatók és értékeinek változása módosító hatással bír.

KOMPENZÁCIÓ ÉS INFORMÁCIÓ ELLÁTOTTSÁG

A megkérdezettek kompenzációval való elégedettsége **mintaterületenként elter.**

Egyik esetben sem tartják megfelelőnek a katasztrófákkal kapcsolatos tájékoztatást. Sem az információ terjedésének sebességével, sem az átláthatósággal, sem annak igazságtartalmával **nem elégedettek** a megkérdezettek.

FÉLELEM ÉS VÁLTOZÁS

A félelem és a változás tekintetében külföldi eredményekkel egybecsengő megállapítások.

Törésvonal: kor, etnikai hovatartozás, érintettség.

DÖNTÉSI MECHANIZMUS

A környezeti igazságtalanságokkal szemben többféle **attitűd** létezik, ez folyamatosan változik. A **beavatkozások lehetnek top-down és bottom-up** beavatkozások.

**Köszönöm a megtisztelő
figyelmet!**